TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto

TSV/9995/2024

8.10.2024

Suuri valiokunta
suuri.valiokunta@eduskunta.fi

EU/88/2022-SM-52, U 69/2002 vp

Lausunto asetuksesta lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisystä ja torjunnasta - Osittainen yleisnäkemys

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun lausuntoa asiassa ”Asetus lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisystä ja torjunnasta – Osittainen yleisnäkemys (U 69/2022 vp)” valtuutetun toimialan näkökulmasta. Erityisesti lausuntoa pyydetään muistion kohdasta, jossa käyttäjältä edellytettäisiin suostumusta viestien tarkasteluun päästä päähän edellytyksenä salausta käyttävien viestintäpalvelujen käyttämiselle.

Aiemmat lausunnot

Aiemmassa lausunnossaan 9572/93/23 3.10.2023 tietosuojavaltuutettu toi esiin huolensa silloisen esityksen epäsuhtaisesta puuttumisesta esitetyn sääntelyn kohteena olevien luonnollisten henkilöiden yksityisyyden suojaan sekä viranomaisten toimivaltuuksiin.

Euroopan tietosuojaneuvosto antoi myös 13.2.2024 uuden lausunnon[1] aiemmasta esityksestä.

Lausunto

Tietosuojavaltuutetun toimistolle 7.-8.10. toimitetun materiaalin mukaisesti aiempaa Euroopan komission esitystä (COM(2022) 209 final) on Unkarin puheenjohtajuuskaudella muutettu muun muassa poistamalla esityksestä teksti ja ääniviestintään sekä ennalta tuntemattomaan CSAM-aineistoon kohdistuva tekninen valvonta ja edellyttämällä päästä päähän salausta käyttäviä viestintäpalveluita mahdollistamaan välitettävien viestien läpivalaisu jo viestijän päätelaitteessa. Viestintäpalvelun käyttäjiä edellytettäisiin antamaan suostumuksensa kuva- ja videoviestintänsä läpivalaisuun voidakseen käyttää viestintäpalvelua ym. viestien lähettämiseen.

Tässä lausunnossa ei arvioida tai oteta kantaa ilmeisiin tietoturvariskeihin, joita esityksen mukaisten läpivalaisumekanismien rakentaminen viestintäpalveluihin synnyttäisi.

[1] https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-02/edpb_statement_202401_proposal_regulation_prevent_combat_child_sexual_abuse_en.pdf

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausuttavassa puheenjohtajavaltion kompromissiesityksessä esitetään että kuva- ja videoviesteihin kohdistettavien läpivalaisutoimenpiteiden kohdentuessa päästä päähän salattua viestintää hyödyntävään palveluntarjoajaan, toimenpiteet olisivat mahdollisia vain sillä edellytyksellä, että viestijä antaa palveluntarjoajan ehtojen mukaisesti nimenomaisen suostumuksensa siihen, että ko. toimintoa voidaan palvelussa käyttää. Jos palvelua käyttävä viestijä ei anna lupaa kuvien läpivalaisulle, hän ei voisi lähettää ko. sovelluksella kuvamuotoista materiaalia.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvä suostumus on määritelty yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 alakohdassa ja se on yksi mahdollinen henkilötietojen käsittelyperuste tietosuoja-asetuksessa asetettujen edellytysten täyttyessä. Jotta suostumus on pätevä, sen on oltava yksilöity, tietoinen, aidosti vapaaehtoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu.

Euroopan tietosuojaneuvosto on julkaisuissaan 05/2020 (”Suostumusta koskevat suuntaviivat”)[2] ja 08/2024 (”Valid Consent in the Context of Consent or Pay Models Implemented by Large Online Platforms”)[3] käsitellyt laajemmin laillisen suostumuksen edellytyksiä ja rajoituksia sekä suostumuksen käyttöä palvelun käytön edellytyksenä. Yksittäisenä nostona pätevän suostumuksen edellytyksistä todettakoon, että suostumuksen antamisesta on oltava mahdollisuus kieltäytyä, ja se on voitava peruuttaa ilman haitallisia seurauksia. Suostumuksen peruuttamisen on oltava yhtä helppoa kuin suostumuksen antaminen.

Puheenjohtajavaltion kompromissiesityksestä jää epäselväksi, miten esitetty palvelun täysimääräisen käytön rajoittaminen vain kuvallisen viestinnän läpivalaisuun suostuville käyttäjille täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen suostumuksen edellytykset.

Puheenjohtajavaltion kompromissiesityksestä jää käsitys, että esitetty palvelun käytön rajoittaminen vain kuvallisen viestinnän läpivalaisuun suostuville käyttäjille ei täytä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen suostumuksen edellytyksiä.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Lauri Karppinen
IT-erityisasiantuntija

[2] https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-052020-consent-under-regulation-2016679_fi
[3] https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/opinion-board-art-64/opinion-082024-valid-consent-context-consent-or_fi